

La renaturalització de les terres abandonades n'afavoreix la seva biodiversitat

Reserva Gerês-Xurés, Galícia. Autor: Adrián Regos

Així ho avalua un estudi coordinat entre el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC), el CREAM, la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), el CSIC i la Universitat de Compostela (USC). La investigació també estableix recomanacions sobre la gestió del foc per tal de mantenir espais oberts i mitigar els possibles efectes negatius d'aquesta estratègia.

La renaturalització, coneguda en anglès com el *rewilding*, aposta per deixar que les terres despoblades evolucionin de manera natural, reduint el control humà sobre el paisatge. Tal i com demostra un estudi publicat a la revista *Regional Environmental Change*, aquesta opció té efectes positius sobre la biodiversitat d'aus: en la zona d'estudi va augmentar la presència de fins a tretze espècies, entre elles la tórtora o la tallareta cuallarga, en estat de conservació desfavorable segons la Unió Europea. Tot i així, si es vol renaturalitzar un espai abandonat també es recomana l'ús i la gestió del foc per tal de crear espais oberts que evitin els riscos que se n'associen.

La investigació, liderada per Adrián Regos del CTFC i en la que també han col·laborat investigadors del CREAM, la UAB, el CSIC i la USC, gira entorn als guanys i les pèrdues en la conservació d'aus que es deriven de processos d'abandonament de les terres, com el que s'ha

donat en paisatges de muntanya del nord-oest d'Espanya. L'estudi s'ha basat en els canvis en els usos i cobertes del sòl que es van produir entre l'any 2000 i el 2010 a la Reserva de la Biosfera Gerês-Xurés, a Galícia. Els investigadors han contrastat aquests canvis amb les variacions en les comunitats d'aus. Algunes espècies, com el mosquiter ibèric, va augmentar considerablement la seva presència en la zona, en contrast amb la seva tendència nacional a disminuir dels últims 10 anys?, destaca Regos.

Gestió enfocada a la creació d'espais oberts

L'abandonament de les terres de cultiu és un fenomen freqüent en àrees d'Europa on l'estructura social que gira entorn les comunitats agrícoles ha estat erosionada i l'agricultura de baixa intensitat ja no és viable. És per aquest motiu que fins ara les polítiques de conservació europees han dirigit nombrosos recursos a prevenir l'èxode rural i mantenir aquests paisatges tradicionals i culturals. Aquesta gestió intensiva comporta uns costos de manteniment molt elevats, sense evitar que els boscos continuïn guanyant terreny.

De tota manera, plantejar la renaturalització com a política de gestió alternativa pot portar conseqüències que no estan exemptes de debat: no només la biodiversitat està en el punt de mira, també s'han de tenir en compte els possibles efectes que tingui sobre els serveis ecosistèmics, aquells beneficis que obtenim gràcies als recursos naturals, com ara la reducció del risc d'incendis, el lleure o la captació de CO₂.

Per una part, quan s'abandona un espai rural els boscos l'ocupen i s'homogeneïtza el paisatge. Aquest fet incrementa el combustible forestal i augmenta el risc d'incendis. Per altra banda, si el paisatge es fa més dens, les aus que prefereixen els espais oberts desapareixen d'aquell entorn. En aquest cas, els investigadors van veure com disminuïen, per exemple, les poblacions d'escorxador o de sit negre.

Per aquest motiu, els autors de l'article recomanen mesures de gestió enfocades a la creació i al manteniment d'espais oberts. Mitjançant la gestió del foc, ja sigui modulant l'extinció de petits incendis, o les cremes prescrites, podem afavorir la creació d'un mosaic en el paisatge que afavoreixi tant les espècies presents en hàbitats oberts, com els serveis dels ecosistemes?, conclou Regos.

Més informació a: Regos, A., Domínguez, J., Gil-Tena, A., Brotons, L., Ninyerola, M., Pons, X., 2014. Rural abandoned landscapes and bird assemblages: winners and losers in there wilding of a marginal mountain area (NW Spain). Reg. Environ. Chang. DOI 10.1007/s10113-014-0740-7